

PANDEMİ SÜRECİNDE İŞ YÖNETİMİ EĞİTİMİ

27.10.2021

Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI
İnönü Üniv. İİBF İşletme Bölümü
Malatya TSO Danışmanı

Dünya, geçmişte karşılaştığı ekonomik krizlerden farklı bir mahiyet arz eden atipik bir ekonomik krizin içinden geçmektedir. Bu krizin doğrudan insan sağlığını ve genel hayatı etkileyen COVID-19 salgınından kaynaklanması, geçmişte yaşanan krizlerden temel farklılığı oluşturmaktadır. Salgın, önce Çin’de tüm hayatı ve dolayısıyla ekonomiyi kuvvetle etkilemiş; sonrasında ise neredeyse bütün dünyayı sarmıştır.

Tüm Dünya'nın bu süreçte ekonomik olarak yaşadığı olumsuzluklar ve kriz sonrası ortaya çıkacak geleceğe ilişkin riskler büyük önem arz etmektedir.

• • •

Genel Olarak Covid-19 salgınından toplum ekonomisi, üretim, iş gücü piyasası, sosyal yaşam, hukuk, sağlık alanları olumsuz şekilde etkilenmiştir.

Nitekim en çok etkilenen alanların başında ekonomi ve iş gücü piyasası gelmektedir. Salgın sürecinde işveren ve işçi ilişkilerinde yaşanabilecek zararların en aza indirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasının zorunlu hale geldiği, iş gücü piyasası aktörleri tarafından da dile getirilmiştir.

Şirketler, salgın dolayısıyla ulusal veya uluslararası ulaşımda yaşanan aksaklıklardan kaynaklanan hammadde temini ile sipariş azlığı veya genel bir ekonomik kriz nedeniyle üretim noktasında önemli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

• • •

Neticede işveren, işçilerinin ücretlerini ödemede acze düşmekte ve işçilerin sözleşmelerinin zorlayıcı nedenle feshi gündeme gelmektedir. İşçinin iş akdinin sona ermesi, “feshin son çare olma” ilkesi doğrultusunda en son ele alınması gereken bir konu olmakla birlikte, iş sözleşmesini korumak adına 4857 sayılı İş Kanunu’nda yer alan esnek çalışma modelleri gündeme gelmektedir.

• • •

Bu doğrultuda ücretsiz izin, uzaktan çalışma, telafi çalışması ve kısa çalışma gibi modeller işverenlerce tercih edilmektedir.

Devletler, işgücü piyasasında pandemi sonrasında gözlemlenen olumsuz etkilere yönelik olarak farklı tedbirler almaya ve işgücü piyasası üzerinde müdahale alanları oluşturmaya çalışmaktadır.

Devlet müdahaleleri, finansal destekler, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik tedbirler ile şekillenmektedir.

• • •

Küresel bir çaba olarak işyerindeki çalışanları korumak öncelikli müdahale alanı olarak belirlenirken, ekonomiyi ve istihdamı teşvik etmek, iş ve geliri desteklemek kapsamında da farklı önlemler söz konusudur. Avrupa genelinde oldukça yaygın bir şekilde uygulanan devlet destek paketleri için Almanya'da 470 bin şirketin başvuru yaptığı ve bu sayının daha da artmasının beklendiği ifade edilmektedir

Fransa'da ise 669 bin şirketin başvurduğu ödenekten şu ana kadar 6,3 milyon kişi yararlanmıştır. İngiltere'de özel sektör maaşlarının %80'ine kadar ödeme yapmak için bir devlet programı uygulamaya konulurken, Danimarka ve Hollanda'da bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir.

• • •

Türkiye’de salgın döneminde uygulanan mali destekler kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği, asgari ücret desteği ve istihdam teşvikleri ile şekillenmektedir. Ayrıca salgına yönelik geçici işten uzaklaştırmalar için İşsizlik Sigortası Fonu temelli ücret garanti fonundan esnetilmiş koşullarda geçici ödemeler de yapılmaktadır

• • •

Salgının sosyal ve toplumsal sonuçları tüketim alışkanlıklarını etkileyerek **arz ve talep yönüyle değişikliklere** neden olmuştur. Özellikle, hareket kısıtlaması ticari hayatta, seyahat kısıtlaması ulaşım ve turizm sektöründe önemli ekonomik krizlere neden olmuştur.

Demirdöğen ve Yorulmaz (2020), salgınının dünya ekonomilerine etkilerini araştırmış ve açısından **tekstil endüstrisi gibi bazı sektörlerde Türkiye lehine bir avantaj** olduğunu belirtmiştir.

Taymaz (2020) yaptığı çalışmasında, salgınından en fazla etkilenen sektörlerin başında **konaklama, yiyecek içecek hizmetlerinin** geldiğini;

Çalışmamızda, 2019-2020 yıllarına ait Malatya Vergi Dairesinden alınan vergi bilgilerine göre; 2020 yılında Malatya'da işini terk eden ve işe bağlayan işletme sayıları, bankaların çeşitli şekillerde vermiş olduğu ticari ve diğer krediler ile alınan bu kredilerin geri ödenememesi dolayısıyla takibe alınan krediler ile meslek mensuplarından alınan **27 işletmenin finansal tabloları analize** uygun bulunarak 27 işletmenin finansal tablo verileri çeşitli yönleriyle analiz edilmiştir.

Analize tabi tutulan şirketler belirli bir sektöre ait olmayıp, genellikle ağırlıklı olmak üzere, **gıda, elektrik malzemesi üretim şirketi, petrol satış ve inşaat işletmeleri** bulunmaktadır.

İnceleye tabi olan işletmeler yerel olması ve halka açık işletmeler olmayan **küçük işletmeler olması** dolayısıyla, finansal tabloları halka açık şirketlerde olduğu gibi zorunlu olarak her hangi bir yerde açık bir şekilde yayınlanmamış işletmelerdir. Bu nedenle, **TTK 527. Maddesi gereği işletmelerin isimleri açıklanmamış**, sadece işletmeler kod isimler ile tanımlanmıştır. Analizi yapılan işletmelerin kurumsallaşmamış ve bağımsız denetimden geçmemiş işletmeler olması nedeniyle, finansal tabloların güvenilirliği ve elde edilen bilgilerin doğruluğu **işletmelerin muhasebe sisteminin güvenilirliğine bağlı** olacaktır. Bu nedenle, finansal tablolardaki bilgilerin doğru olduğunu kabul edilerek analizler yapılmıştır.

2020 Yılı Malatya'da işletme türleri itibarı ile işi terk ve ise başlayanların analizi(vergi dairesi bilgileri)

ŞİRKET TÜRÜ	İŞE BAŞLAYAN	İŞİ TERK EDEN	İşi Terk Oranı
Gerçek Kişi	1.571	2.952	0,88
Adi ortaklık	0	57	0,02
Kolektif Şirket	0	0	-
Adi komandit Şirket	0	0	-
Limited şirket	224	302	0,09
Anonim Şirket	16	36	0,01
Kooperatif	21	2	-
İş ortaklığı	3	4	-
Banka Şubeleri	0	4	-
Toplam	1.835	3.357	

Salgının Malatya ekonomisinin üzerindeki etkileri araştırmak için bir başka analiz edilmesi gereken konu **banka kredileri** ve kredilerin takibe düşme oranlarındaki değişmelerin incelenmesidir. Çünkü ekonomik krizlerde genel olarak banka kredilerinde bir artış ve bunun sonucu olarak ödeme güçlüğüne düşen işletme kredilerinin **takibe alınması** ile takibe alınan kredilerde artış olması beklenmektedir.

Özellikle toplumun tüm kesimlerini etkileyen ve bu süreçte işyerlerinin kapanması, işçi çıkarmalarından dolayı zorunlu tüketim ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olan tüketiciler ve belirli dönemlerde üretime ara verilmesinden ve diğer nedenlerden dolayı **işletmelerin ihtiyaçları olan nakit ihtiyacı bankalar tarafından kredi yoluyla karşılanmaktadır**. Ancak alınan kredilerin gerek tüketicilerin gerekse işletmelerin zaman içinde nakit akışlarında meydana gelen dengesizlikler, kredilerin geri ödenmesinde bir takım sorunlara neden olabilir.

Malatya ili genelinde krediler incelendiğinde, hemen tüm kredi türlerinde 2019 yılına göre 2020 yılında ciddi artışlar olduğu görülmektedir. **Taşıt kredilerinde en fazla artış** olurken **kredi kartlarındaki artış %21 oranı ile en düşük düzeyde** gerçekleşmiştir.

Ticari kredilerde artış %29 dolayında gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan takipteki krediler incelendiğinde, hemen bütün kredi türlerinde takipteki kredilerde düşüş olduğu görülmektedir. Özellikle taşıt kredilerinde takipteki krediler %57 oranında azaldığı gözlenmektedir.

Kredilerin seyri

Ürün	2019 (1.000 TL)	2020 (1.000 TL)	% artış veya azalış
Ticari Krediler	5.325.831	7.467.839	0,287
Bireysel Krediler	3.613.085	5.247.075	0,311
Konut Kredileri	1.170.974	1.732.208	0,324
Taşıt Kredileri	46.663	77.438	0,397
İhtiyaç Kredileri	1.708.073	2.565.449	0,334
Kredi Kartları	687.375	871.980	0,212
Takipteki Krediler	528.261	514.968	-0,026
Takipteki Ticari Krediler	451.603	449.615	-0,004
Takipteki Bireysel Krediler	76.658	65.353	-0,173
Takipteki Konut Kredileri	5.672	4.464	-0,271
Takipteki Taşıt Kredileri	1.178	749	-0,573
Takipteki İhtiyaç Kredileri	69.808	60.140	-0,161

Pandemi sürecinde, gerek işletmelerin faaliyetlerinden elde edilen **gelirlerin azalması** gerekse **nakit akışının düzensiz** olması dolayısıyla, vergi tahakkuk ve tahsilatlarında değişmeler söz konusu olabilir.

Özellikle işletmelerin korunma amaçlı olarak, pandemi dönemlerinde **vergi ödemek yerine devlete borçlanarak nakitte kalma** politikaları da sürdürebilirler.

<u>Vergi türü</u>	<u>2018- 2020 farkı</u>	<u>2019-2020 farkı</u>
Beyana Dayanan Gelir Vergisi	%20 azalış	%24 azalış
Basit Usulde Gelir Vergisi	%11 azalış	%13 azalış
Gelir Geçici Vergisi	%18 azalış	%20 azalış
Beyana Dayanan KDV	%85 azalış	%59 azalış
Alkollü İçkiler (III-a)	%43 azalış	%54 azalış
Vergi Cezaları	%23 azalış	%43 azalış

Azalışlar genel olarak incelendiğinde, genellikle **gelir üzerinden alınan vergiler**, gelir üzerinden ödenecek KDV tutarlarında **azalma olduğu** görülmektedir. Bununla birlikte alkollü içkiler ve vergi cezalarında bir azalma söz konusu olmuştur.

Kazanç üzerinden alınan vergiler ticari faaliyete bağlı olarak artış veya azalış göstereceği düşünüldüğünde, **COVID-19 Malatya'nın ticari hayatını önemli ölçüde etkilediği sonucunu** çıkarılabilir.

Tablo 3: 2018-2019 ve 2020 yıllarında vergi tahsilat/ tahakkuk oranları				2018 yılına göre 2020 yılı farkı	2019 yılına göre 2020 yılı farkı
VERGİ TÜRÜ	2018	2019	2020		
	Tahsilat/ Tahakkuk	Tahsilat/ Tahakkuk	Tahsilat/ Tahakkuk		
Genel Bütçe Gelirleri	50,7	48,3	47,3	-0,07	-0,02
I-Vergi Gelirleri	66,9	61,9	60,9	-0,09	-0,02
1. Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	74,4	67,6	62,5	-0,16	-0,08
a) Gelir Vergisi	80,2	70,5	65	-0,19	-0,08
Beyana Dayanan Gelir Vergisi	36,6	38,5	29,2	-0,20	-0,24
Basit Usulde Gelir Vergisi	37,1	37,9	33	-0,11	-0,13
Gelir Vergisi Tevkifatı	86,6	73,9	69	-0,20	-0,07
Gelir Geçici Vergisi	73,6	75,3	60,3	-0,18	-0,20
b) Kurumlar Vergisi	50,5	52,1	50,5	0,00	-0,03
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	21,5	23,7	28	0,30	0,18
Kurumlar Vergisi Tevkifatı	2,2	-49,4	-1,1	-1,50	-0,98
Kurumlar Geçici Vergisi	84	83,2	77,8	-0,07	-0,06
2. Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	75,9	74,8	73,6	-0,03	-0,02
a) Veraset ve İntikal Vergisi	61,5	58,1	73	0,19	0,26
b) Motorlu Taşıtlar Vergisi	76,1	75	73,6	-0,03	-0,02
3. Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	46,6	36,1	46,3	-0,01	0,28
a) Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	44,6	27,6	17,7	-0,60	-0,36
Beyana Dayanan KDV	34,9	12,8	5,3	-0,85	-0,59
Tevkif Suretiyle Kesilen KDV	99,2	99,1	93,2	-0,06	-0,06
b) Özel Tüketim Vergisi	47,8	44,7	68,5	0,43	0,53
Petrol ve Doğalgaz Ürünleri (I)	0,5	0,1	-0,1	-1,20	-2,00
Motorlu Taşıtlar (II)	99,3	99	99,3	0,00	0,00
Alkollü İçkiler (III-a)	77,6	97,4	44,5	-0,43	-0,54
Tütün Mamulleri (III-b)	1,8	2,1	1,5	-0,17	-0,29
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar (IV)	15,6	49,5	49,3	2,16	0,00
3.Para Cezaları	9,8	11,9	9,9	0,01	-0,17
a) Yargı Para Cezaları	52,8	51,9	49,1	-0,07	-0,05
b) İdari Para Cezaları	35,4	36,3	33,3	-0,06	-0,08
c) Vergi Cezaları	4,3	5,8	3,3	-0,23	-0,43
d) Diğer Para Cezaları	85,1	20	100	0,18	4,00
4.Diğer Çeşitli Gelirler	93,7	93,2	91,1	-0,03	-0,02

	2019	2020	%
Dönen varlıklar	654.827.533,67	805.087.694,63	0,23
Hazır değerler	137.714.791,32	204.852.483,46	0,49
Ticari Alacaklar	230.893.554,71	276.820.080,66	0,20
Stoklar	267.045.450,22	293.262.764,16	0,10

Analize tabi tutulan işletmelerin dönen varlıklar ve alt gruplarında yapılan analizlerde, bazı işletmelerin **dönen varlık ve alt hesaplarında azalma olsa da, genel olarak artış görülmüştür.**

27 işletmenin toplam rakamlarından hareket edilerek yapılan değerlendirmede dönen varlıklarda önemli bir artış olduğu gözlenmektedir.

Duran Varlıkların Toplam Tutarlarının Analizi

	2019	2020	%
Duran Varlıklar	368.419.305,47	385.668.204,62	0,05
Maddi Duran Varlıklar	362.540.775,39	379.321.674,40	0,05
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	2.978.334,00	3.372.674,42	0,13
Gel. Yıllara ait gid. Gel. Tah.	566.957,13	581.600,46	0,03

Duran varlıkları 2019-2020 yılları analize tabi işletmelerin bazı işletmelerin **bu gruptaki hesaplarında azalma olsa da, genel olarak düşük düzeyde bir artış göstermiştir.**

Toplam tutarları açısından, duran varlıklarda %5, maddi duran varlıklarda %5, maddi olmayan duran varlıklarda %13 oranında bir artma olmuştur.

	2019	2020	% artış/azalış
KVYK	446.439.903,03	517.936.398,78	0,16
Öd. Vgi Fon	4.380.498,48	30.059.787,77	5,86
Mali Borçlar	163.306.726,36	178.494.290,49	0,09
Alınan Avanslar	55.627.115,31	39.447.581,47	-0,29
Ticari Borçlar	160.780.172,63	194.332.609,91	0,21
Otaklara Borç	68.925.463,97	79.636.558,35	0,16

Analiz edilen işletmelerin **Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar** ve alt grupları incelendiğinde, kısa vadeli yabancı kaynaklarda dönen varlık ve duran varlıklara oranla 2019-2020 yılları arasında daha fazla azalma olan şirketler bulunmaktadır.

Alınan avanslar hesabında %29 oranında bir azalma, diğerlerinde artma olduğu görülmektedir. **Ödenecek vergi ve fonlardaki artışın %586 ile en yüksek artış olduğu**, bu artışın daha önce açıklandığı gibi vergi tahsilat/ tahakkuk oranı ile benzerlik göstermektedir. (Devletin tahsilatının azalması işletmelerin vergi borcunun artması gibi)

	2019	2020	% Değişim
Net Satış Hasılatı	1.285.848.790,23	1.590.314.839,50	0,24
Brüt kar	135.798.619,35	238.610.830,11	0,76
Faaliyet Karı	75.321.308,83	158.907.876,89	1,11
FVÖK	62.101.329,97	146.494.787,93	1,36
Finansman Giderleri	11.506.799,54	12.356.868,07	0,07
Dönem Net kar/zarar	42.383.787,91	108.311.053,96	1,56

Net satış hasılatı %24, Brüt kar %76, Faaliyet karı %111 ve dönem net karı %156 pandemi döneminde artış göstermiştir.

	2019 yılı	2020 yılı
Cari Oran	1,47	1,55
Likidite Oranı	0,87	0,99
Nakit Oranı	0,31	0,4
Stok Devir Hızı	4,31	4,61
Stokta Kalma Sonrası	85,00	80
Alacak Devir Hızı	5,57	5,74
Alacak Tahsil Süresi	66,00	64

Likidite analizleri incelendiğinde genel anlamda oranların düşük olduğu görülmektedir. Cari oranın sıfıra yakın oranlar olduğu gibi, normal oranlardan daha yüksek çıkmaktadır. **Devir hızları incelendiğinde ise, anormal oranlar olduğu gibi düşük oranlarda bulunmaktadır.** İşletmeler aynı sektörde olmadığı ve işletmelerin faaliyetleri açısından farklı olduğundan her bir şirketin durumunun ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir.

Ancak toplu olarak incelendiğinde, **ortalamalarda 2019 yılına göre 2020 yılında likidite oranlarında artış, devir hızı oranlarında bir düşme söz konusudur.** Bu sonuç, pandemi sürecinde işletmelerin dönen varlıklarında kısa vadeli yabancı kaynaklara göre daha fazla artış olduğu, stokları ortalama stokta bekleme sürelerinin 85 günden 80 güne düştüğü, alacakların tahsilat süresinin ortalama 66 günden 64 güne düştüğü belirlenmiştir.

	2019 yılı	2020 yılı
Yabancı Kaynaklar/ Toplam Varlıklar	0,6	0,53
Duran Varlıklar /Devamlı sermaye	0,5	3,26
Dönen varlıklar/ Varlıklar	0,64	0,68
K.V.Y. Kaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,44	0,43
U.V.Y. Kaynaklar / Toplam kaynak	0,16	0,10

Toplam Veriler Üzerinden Karlılık Analizleri

	2019	2020
Net kar/ Toplam varlık	0,04	0,09
Net kar/ Öz kaynaklar	0,10	0,19
Brüt kar / net satışlar	0,11	0,15
Faaliyet karı/Net satışlar	0,06	0,10
FVÖK/net satışlar	0,05	0,10
Net kar/net satışlar	0,03	0,07

Kişisel Verilerin Korunması 6698 Sayılı Kanun 27.10.2021

Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI
İnönü Üniv. İİBF İşletme Bölümü
Malatya TSO Akademik Danışmanı

Kişisel Verilerin Korunması

- T.C. Anayasası'nın, «**Kişinin Hakları ve Ödevleri**» bölümünde yer alan, «**Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması**» başlıklı 20. maddesinde, kişisel verilerin korunması bir temel hak ve hürriyet olarak koruma altına alınmıştır.
- Anayasa m.20/3: «Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. **Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.**»

Kanunun çıkarılmasının zorunluluğu;

1-Anayasal zorunluluk

2-Avrupa konseyi sözleşmesi

3-Anayasa mahkemesi kararı

4-Kişilerin koruma altına alınması gereği

5-Bilginin ticari bir varlık haline gelmiş
olması

Kişisel Verilerin Korunması

Anayasa'nın 20. maddesi gereğince kişisel verilerin korunması hakkında, **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** , **07.04.2016 tarihi itibariyle Türk hukuk hayatına girmiştir.**

Bu Kanunla, kişisel verilerin işlenmesi, aktarılması gibi hususlar ilk defa hukukumuzda düzenlenmiştir. Verilerin korunması hususunda regülasyon sağlanabilmesi için ise **Kişisel Verilerin Koruması Kurumu ve Kurulu(www.kvkk.gov.tr)** oluşturulmuştur.

Kişisel Verilerin Korunması

Kanunu(KVKK),

«Kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.» (m.2)

Gerçek kişilerin kişisel verilerinin korunması amacıyla, bu verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacaktır.

Kişisel Verilerin Korunması (m.3):

Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi, ifade eder.

Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade eder.

Kişisel Verilerin Korunması

Anonim hâle getirme: Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi **hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek** hâle getirilmesini ifade eder.

Açık rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve **özgür iradeyle açıklanan rızayı** ifade eder.

Veri işleyen: Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak **onun adına kişisel verileri işleyen** gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

Kişisel Verilerin Korunması

Veri kayıt sistemi: Kişisel verilerin belirli kriterlere göre **yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini** ifade eder.

Veri sorumlusu: Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, **veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi** ifade eder.

İlgili Kişi: Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi

Kişisel Veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi

Kişisel Verilerin Korunması(m.4)

Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur:

- a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.
- b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma.
- c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme.
- ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.
- d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENME ŞARTLARI

Kişisel veriler ilgili kişinin **açık rızası olmaksızın** işlenemez. Ancak aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin **açık rızası aranmaksızın** kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

- a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.
- b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.
- c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.
- ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.
- d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.
- e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.
- f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENME ŞARTLARI

- ❖ **Özel Nitelikli Kişisel Veri: Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.**
- ❖ **ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİLERİN, İLGİLİNİN AÇIK RIZASI OLMAKSIZIN İŞLENMESİ YASAKTIR.**

Özel nitelikli verilerden, sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

- ❖ **Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.**

KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ VEYA ANONİM HÂLE GETİRİLMESİ (m.7)

İşlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

[Anonim hâle getirme: Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini ifade eder.]

- Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.
- Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kişisel Verilerin Korunması

VERİ SORUMLUSUNUN AYDINLATMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere;

- a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
- b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
- c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,
- ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,

konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.

İLGİLİ KİŞİNİN HAKLARI

Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili;

- a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini **öğrenme**,
- b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin **bilgi talep etme**,
- c) Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların **amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme**,
- ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı **üçüncü kişileri bilme**,
- d) Kişisel verilerin **eksik veya yanlış** işlenmiş olması hâlinde bunların **düzeltilmesini isteme**,
- e) **kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme**,
- f) kişisel verilerin aktarıldığı **üçüncü kişilere bildirilmesini isteme**,
- g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin **kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme**,
- ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle **zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme**, haklarına sahiptir.

Kişisel Verilerin Korunması

SUÇLAR VE KABAHAHLER

❖ SUÇLAR

Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ila 140 inci madde hükümleri uygulanır.

Kanunun 7 nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır.

❖ KABAHAHLER

AYDINLATMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜ yerine getirmeyenler hakkında **5.000 Türk lirasından 100.000** Türk lirasına kadar,

VERİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ yerine getirmeyenler hakkında **15.000 Türk lirasından 1.000.000** Türk lirasına kadar,

KURUL TARAFINDAN VERİLEN KARARLARI YERİNE GETİRMEYENLER hakkında **25.000 Türk lirasından 1.000.000** Türk lirasına kadar,

VERİ SORUMLULARI SİCİLİNE KAYIT VE BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜNE AYKIRI HAREKET EDENLER hakkında **20.000 Türk lirasından 1.000.000** Türk lirasına kadar, idari para cezası verilir.

- Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.
- Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.

Kişisel Verileri Koruma Kanununun Kazandırdığı

Avantajlar

- **Farkındalık:** İnsan kaynaklarının daha doğru, düzenli ve efektif kullanımı.
- **Bilinç:** İş ilişkilerinde yaşanabilecek olumsuz senaryoların azalması. Bu konuya bir örnek de vermek gerekirse şirket içerisindeki verilerin dışarı sızdırılmaya çalışılmasının engellenmesi.
- **Veri Bulma:** Kurumların en değerli varlığı olan veriye erişimin hızlanması.
- **Veri Sınıflandırma:** Verilerin değerinin tespiti ve hassas verilerin sınıflandırılarak güvenliğinin artırılması.
- **İş sürekliliği:** İş sürekliliği ve devamlılığının sağlanabilmesi için gerekli olan temel taşın yani verinin alternatifli olarak saklanması.

Yıllık çalışan sayısı **50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan gerçek ve tüzel kişi veri sorumluları ile yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişi veri sorumlularının** Sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için belirlenen sürenin 31.12.2021 tarihine,

Yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilançosu 25 milyon TL' den az olup ana faaliyet konusu özel nitelikli **kişisel veri işleme olan gerçek ve tüzel kişi veri sorumlularının** Sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için belirlenen sürenin 31.12.2021 tarihine,

Kamu kurum ve kuruluşları ile **kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu** veri sorumlularının Sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için belirlenen sürenin 31.12.2021 tarihine

kadar uzatılmasına,

VERİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER

❖ Veri sorumlusu;

- a) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
 - b) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
 - c) Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.
- ❖ **Veri sorumlusu, kişisel verilerin kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıda belirtilen tedbirlerin alınması hususunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumludur.**
- ❖ **Veri sorumlusu, kendi kurum veya kuruluşunda, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır.**

VERİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER

Veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(5) İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en **kısa sürede ilgisine ve Kurula bildirir**. Kurul, gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edebilir.

BAŞVURU, ŞİKÂyet VE VERİ SORUMLULARI SİCİLİ

➤ Veri sorumlusuna başvuru

- (1) İlgili kişi, bu Kanunun uygulanmasıyla **ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna iletir.**
- (2) Veri sorumlusu başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre **en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırır.** Ancak, işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi hâlinde, Kurulca belirlenen tarifedeki ücret alınabilir.
- (3) **Veri sorumlusu talebi kabul eder veya gerekçesini açıklayarak reddeder ve cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir.** Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusunca gereği yerine getirilir. Başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde alınan ücret ilgiliye iade edilir.

Kişisel Verilerin Korunması

VERİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER

Kurula şikâyet

1. Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir.
2. veri sorumlusuna başvuru yolu **tüketilmeden şikâyet yoluna başvurulamaz.**
3. Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır.

Kişisel Verilerin Korunması

ŞİKÂyet ÜZERİNE VEYA RESEN İNCELEMENİN USUL VE ESASLARI

- (1) **Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen, görev alanına giren konularda gerekli incelemeyi yapar.**
- (2) 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanununun 6 ncı maddesinde belirtilen şartları taşımayan ihbar veya şikâyetler incelemeye alınmaz.
- (3) Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler hariç; veri sorumlusu, Kurulun, inceleme konusuyla ilgili istemiş olduğu bilgi ve belgeleri on beş gün içinde göndermek ve gerektiğinde yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlamak zorundadır.
- (4) **Şikâyet üzerine Kurul, talebi inceleyerek ilgililere bir cevap verir. Şikâyet tarihinden itibaren altmış gün içinde cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır.**
- (5) **Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilir.**
- (6) Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlar. Kurul, ilke kararı almadan önce ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alabilir.
- (7) Kurul, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir.

Kişisel Verilerin Korunması

VERİ SORUMLULARI SİCİLİ

(1) Kurulun gözetiminde, Başkanlık tarafından kamuya açık olarak **VERİ SORUMLULARI SİCİLİ** tutulur.

(2) Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce **Veri Sorumluları Siciline** kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir.

(3) Veri Sorumluları Siciline kayıt başvurusu aşağıdaki hususları içeren bir bildirimle yapılır:

a) Veri sorumlusu ve varsa temsilcisinin kimlik ve adres bilgileri.

b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği.

c) Veri konusu kişi grubu ve grupları ile bu kişilere ait veri kategorileri hakkındaki açıklamalar.

ç) Kişisel verilerin aktarılacağı alıcı veya alıcı grupları.

d) Yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler.

e) Kişisel veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirler.

f) Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süre.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca verilen bilgilerde meydana gelen değişiklikler derhâl Başkanlığa bildirilir.

(5) Veri Sorumluları Siciline ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

VERBİS'E NE ZAMAN KAYIT OLUNMALIDIR?

Bu kapsamda Kurulca alınan ve 18.08.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2018/88 sayılı Kararda veri sorumluları için kayıt başlama tarihleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

-Yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan veri sorumluları ile yurtdışında yerleşik tüm veri sorumluları 01.10.2018 - 30.09.2019,

-Yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olmakla birlikte ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olan veri sorumluları 01.01.2019 - 31.03.2020,

-Kamu kurum ve kuruluşu veri sorumluları 01.04.2019 - 30.06.2020, tarihleri arasında Sicile kayıt olmak zorundadır.

SONRADAN KAYIT YÜKÜMLÜSÜ OLANLAR SİCİLE NE ZAMAN KAYIT OLMALIDIR?

Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmeliğin (“Yönetmelik”) 8 inci maddesine göre sonradan kayıt yükümlüsü haline gelen veri sorumluları sürenin tamamlanmasından sonraki bir tarihte kayıt yükümlüsü haline gelmişse, kayıt yükümlüsü olduğu tarihten itibaren **30 günlük sürede kayıt olmak zorundadır.**